

Borodziej, Włodzimierz

"Leben als ob. Die Untergrunduniversität Krakau im Zweiten Weltkriege", Gabriele Lesser, Freiburg im Breisgau 1988 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 81/3-4, 728

1990

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

carskie społeczeństwo. Publikacja ta nie jest odkrywcza pod względem poznawczym i jej autorka, Marianne Ludwig, oparła się tutaj w dużym stopniu na swojej dysertacji doktorskiej: „Der polnische Unabhängigkeitskampf von 1863 und die Schweiz”, która to praca została wydana drukiem w 1968 r.

Zdziwienie musi budzić brak wśród autorów książki Haliny Florkowskiej-Frančič, docenta Uniwersytetu Jagiellońskiego, która jest przecież autorką kilku monografii i kilkunastu artykułów dotyczących szwajcarskiej Polonii. Szkoda, że nie wykorzystano możliwości przybliżenia źródłowych badań Haliny Florkowskiej-Frančič niemieckojęzycznemu odbiorcy.

Książka została bardzo starannie wydana. Wszystkie części pracy są w języku niemieckim. Są one pozbawione przypisów i tylko na końcu poszczególnych artykułów umieszczono wskazówki bibliograficzne. Niewątpliwie ta popularno-naukowa książka przybliży rodzimemu czytelnikowi dzieje Szwajcarii a odbiorcy helweckiemu historię Polski. Zasadne byłoby jednakże w przyszłości, naszym zdaniem, podjęcie próby zaprezentowania wyników badań autorów, którzy się specjalizują w badaniu kontaktów polsko-szwajcarskich.

M.A.

Gabriele Lesser, *Leben als ob. Die Untergrunduniversität Krakau im Zweiten Weltkrieg*, Treffpunkt, Deutsch-Polnischer Verlag, Deutsch-Polnischen Begegnungs- und Kulturzentrum, Freiburg im Breisgau 1988, s. 000.

Rzadko pisze się w tym miejscu o pracach popularnonaukowych. Praca pani Lesser nie wnosi nic nowego dla specjalistów, zajmujących się konspiracyjnym szkolnictwem wyższym w Polsce. Omawia bowiem skądinąd znane koncepcje narodowo-socjalistycznej polityki akademickiej i jej realizację, powstanie i działalność podziemnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, dzieje poszczególnych fakultetów w latach 1942—1944 a kończy się przypomnieniem otwartych pytań badawczych, nie analizowanych ani przez historiografię polską ani przez niemiecką; książkę uzupełnia skromny aneks dokumentalny. Jej podstawę źródłową stanowią opublikowane wspomnienia kombatantów i przyczynki monograficzne, mniejszą rolę odgrywają krakowskie archiwalia.

Narracja najeżona jest faktami, zestawieniami i nazwiskami. Autorka stara się ogarnąć całość podjętego tematu, od zewnętrznych uwarunkowań tajnego nauczania przez jego formy, treści i wyniki aż po próbę umiejscowienia oporu na terenie uniwersyteckim na szerszym tle sporu o kooperację/kolaborację. Nie to jednak każe ją wyróżnić. W rosnącej liczbie popularnonaukowych poloników książka odznacza się po pierwsze znakomitą czytelnością, stałą — i skuteczną — troską o maksymalną komunikatywność przekazywanych treści. Po drugie nie ma w niej — częstego w podobnych publikacjach — zachłyśnięcia się egzotyką, powierzchownej egzaltacji, powielającej najgorsze wzory rodzimej publicystyki. Trudny dla czytelnika-amatora temat został mu przedstawiony we wzorowy sposób.

W.B.

Zapiski opracowali: M. A. (Marek Andrzejewski), J. B. (Juliusz Bardach), I. B. M. (Iza Biezuńska-Małowist), W. B. (Włodzimierz Borodziej), S. C. (Stefan Ciara), I. D. (Izabela Dobosz), Ł. K. (Łukasz Kądziała), S. K. (Stefan Kieniewicz), D. M. (Danuta Musiał), J. M. P. (Jan M. Piskorski).